

Oostduinkerke Nieuwpoortsteenweg- Karthuizerstraat: wegenis- en rioleringswerken

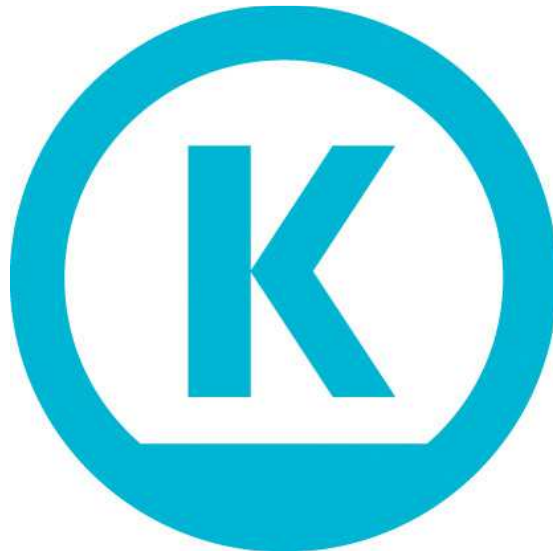
Gemeente Koksijde, Prov. West-Vlaanderen

ARCHEOLOGIE NOTA – **PROGRAMMA VAN
MAATREGELEN**

Projectcode: 2018B51

Februari 2018

Auteurs: Kaat Vandoorne, Alexander Lehouck

Archeologienota

OOSTDUINKERKE NIEUWPOORTSTEENWEG-KARTHUIZERSTRAAT:
WEGENIS- EN RIOLERINGSWERKEN (gemeente Koksijde, prov.
West-Vlaanderen)

Inhoudstafel

Deel 2: Programma van maatregelen	3
2.1 Administratieve gegevens	3
2.2 Synthese	3
2.1.1 Archeologische verwachting	3
2.1.2 Afweging voor verder onderzoek	4
2.1.3 Beantwoording van de onderzoeksvragen	4
2.3 Gemotiveerd advies	5

Deel 2: Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode:	2018B51	
Wettelijk Depot:	n.v.t.	
Erkend archeoloog	Naam:	Alexander Lehouck
	Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2015/00040
Onderzoek:	Type onderzoek:	Bureauonderzoek
	Uitvoerder:	Gemeente Koksijde Zeelaan 303, 8670 Koksijde
	Begin- en einddatum van uitvoering:	05/05/2017 – 02/10/2017
	Bewaarplaats archief:	Gemeente Koksijde Zeelaan 303, 8670 Koksijde
Locatie	Provincie:	West-Vlaanderen
	Gemeente:	Koksijde
	Deelgemeente:	Koksijde
	Adres:	Nieuwpoortsteenweg- Karthuizerstraat
	Site (of toponiem)	Nieuwpoortsteenweg- Karthuizerstraat
	Bounding Box (Lambertcoördinaten):	Cfr. figuur 1
Topografische kaart	Plan:	Cfr. figuur 2
Kadaster	Openbare wegen zijn niet voorzien van perceelnummers Het plangebied valt onder Koksijde, afdeling 4, Oostduinkerke 2 Koksijde, afdeling 5, Oostduinkerke 1 Koksijde, Afdeling 5, Sectie B, nr. 683M Koksijde, Afdeling 5, Sectie B, nr. 668A Koksijde, Afdeling 5, Sectie B., nr. 673B Koksijde, Afdeling 5, Sectie B, nr. 780G	
	Plan:	Cfr. figuur 3
Grootte projectgebied:	Perceeloppervlakte:	48450 m ²
	Oppervlakte projectgebied:	35280 m ²
Opdrachtgever:	Gemeentebestuur Koksijde Zeelaan 303, 8670 Koksijde	
Aard van de werken:	Wegeniswerken, rioleringswerken	
Vermoedelijke aanvang van de werken:	Voorjaar 2019	
Overzichtsplan afgebakende verstoorde zones:	Cfr. figuren 4 en 5	
Resultaten (termen thesaurus)		

2.2 Synthese

2.1.1 Archeologische verwachting

Op basis van het assessment zijn volgende elementen bepalend om het archeologisch potentieel in te schatten:

- Het plangebied situeert zich op de grens van duin en polder, een gebied waar vroeger veel getijdengeulen actief waren. Op de site van de Witte Oase (ongeveer 1,5 km van het plangebied) werden sporen van een getijdengeul aangetroffen. Een organische horizont in de top van het geulsediment situeerde er zich tussen 4,33 en 4,52 m TAW.
- Tussen de tweede helft van de 6de eeuw en de tweede helft van de 8ste eeuw slibden de getijdengeulen dicht waardoor bewoning mogelijk werd.
- Oostduinkerke ontstond vermoedelijk in de 11de eeuw. Het was een dorp van veetelers op het kruispunt van de huidige Dorpstraat met de Leopold II-laan, net ten westen van het plangebied. Het dorp lag langs de Burgweg. De Nieuwpoortsteenweg volgt grotendeels het tracé van de oude Burgweg tussen de steden Veurne en Nieuwpoort. Deze Burgweg gaat zeker terug tot de 11-12de eeuw en is misschien zelfs ouder. Tussen de opmaak van de Ferrariskaarten (1771-1778) enerzijds en de Poppkaarten (1842-1879) en de Vandermaelenkaarten (1846-1854) anderzijds kende het tracé van de Burgweg voorbij de Labeurhoek een wijziging. Oostwaarts werd er een nieuw tracé aangelegd dat iets zuidelijker liep. De bocht in noordelijke richting lag iets verder oostwaarts. De huidige weg volgt dit aangepaste tracé.

- Op Golf ter Hille werden tijdens opgravingen sporen van drie boerderijsites uit de 10-11de eeuw aangetroffen. In de 13de eeuw ontstond vermoedelijk het Hof ter Hille die in de 14de tot een walsite werd uitgebouwd. In de walgracht konden drie fases worden onderscheiden: 1300-1400 (2,3-2,5 m TAW), 1450-1600 (2,9-3,5 m TAW) en 1600-1800 (2,7-3,5 m TAW). In 1342 werd Hof ter Hille een uithof van de Duinenabdij. Andere voormalige uithoven van de Duinenabdij in de buurt zijn Ammanswalle, Labeure en Allaertshuizen.
- Op ongeveer 2,2 km van het plangebied werden sporen aangetroffen van het vissersgehucht Nieuwe Yde. De archeologische lagen situeren zich er tussen de 8 en de 11 m TAW.
- De Labeurhoek, de Karthuizerstraat en het Zouavenpad staan reeds aangeduid op de Ferrariskaart.
- Tijdens WOI werd door het Franse leger op een bestaande kerkenwegel van 1 m breed het Zouavenpad of 'Piste de zouaves' aangelegd. Het pad in macadam leidde van de Labeurhoek naar de Oude Veurnestraat.
- Het plangebied lag tijdens WOI op enkele kilometers van het front. In de buurt van het plangebied zijn er vier geregistreerde WO-relicten of bunkers uit de Eerste Wereldoorlog. Volgens het Plan Directeur voor de sector Nieuwpoort (1918) lag er een normaalspoor net ten zuiden van de Nieuwpoortsteenweg. Dit spoor is ook duidelijk te zien op verschillende luchtfoto's uit WOI. Tijdens de Eerste Wereldoorlog waren er zware batterijen opgesteld langs Bois Carré (ter hoogte van de huidige watertoren) en op de hoeves zoals Hof ter Hille en het Nonnenhof. Luchtfoto's tonen het kamp Ribaillet ten noorden van de Nieuwpoortsteenweg. Ten westen van de Karthuizerstraat staan barakken met een wirwar van sporen en paden.
- Net buiten het plangebied, op het kruispunt Nieuwpoortsteenweg-Kinderlaan, ligt *De batterij WN Karthauserdünen*. Dit beschermde monument bestaat uit een tiental constructies die deel uit maakten van de Atlantikwall in WOII. Er zijn op de site ook een aantal bunkers uit WOI.
- In de buurt van het plangebied ligt het landschapsrelict van de Duinen van Ter Yde, Hannecartbos en Oostvoorduin.
- Volgens het KLIP-plan zijn er nutsleidingen voor water, gas, elektriciteit en telecommunicatie. Dit wordt bevestigd door gegevens uit het Gemeentelijk Archief van Koksijde. De precieze ligging en diepte van deze leidingen konden echter niet worden achterhaald.
- Volgens mondelinge informatie van de dienst Technisch Bureau hebben de bestaande wegen een fundering van ongeveer 50 cm diep.

Omwille van deze redenen lijkt het potentieel op kenniswinst voor het plangebied eerder beperkt.

2.1.2 Afweging voor verder onderzoek

Er zijn geen concrete aanwijzingen dat er zich archeologische sporen bevinden in het plangebied. De archeologische verwachting is laag, hoewel we niet kunnen uitsluiten dat er zich in het projectgebied nog waardevolle archeologische lagen bevinden.

Voor de geplande wegeniswerken zal binnen het gabarit van de bestaande wegen worden gebleven. Wat de rioleringswerken betreft, zal men tussen de Hazebeekstraat en de Nieuwpoortsteenweg 91 plaatselijk tot 2,97 m TAW, tussen de Farasijnstraat en de Labeurhoek plaatselijk tot 2,58 m TAW, tussen de Labeurhoek en het kruispunt met de Kinderlaan, in de Labeurhoek en in het Zouavenpad tot maximum een meter onder het maaiveld graven. Ten noorden van Karthuizerstraat 9 zal een bestaande greppel over een lengte van 25 m en 85 cm diep (6 m TAW) worden heruit gegraven. Iets noordelijker, tussen Karthuizerstraat 11 en 13, werden in 2014 door het Agentschap Natuur en Bos, in functie van natuurherstel, graafwerken uitgevoerd. Niettegenstaande de ligging van een bunker uit WOI (WO-relict), werden deze graafwerken positief geadviseerd door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Mogelijke resten van laatmiddeleeuwse bewoning en sporen uit de Eerste Wereldoorlog kunnen aanwezig zijn maar zijn vermoedelijk weggegraven bij eerdere ingrepen.

Wanneer de archeologische verwachting afgewogen wordt ten opzichte van de potentiële kenniswinst is het niet nodig om verder archeologisch onderzoek uit te voeren. Indien er toch archeologische resten aan het licht zouden komen, verwijzen we naar de meldingsplicht.

2.1.3 Beantwoording van de onderzoeksvragen

Op basis van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen als volgt worden beantwoord:

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend binnen of nabij het plangebied?
De Nieuwpoortsteenweg volgt grotendeels het tracé van de oude Burgweg tussen de steden Veurne en Nieuwpoort. Deze Burgweg gaat zeker terug tot de 11-12de eeuw en is misschien zelfs ouder. Tussen de opmaak van de Ferrariskaarten (1771-1778) enerzijds en de Popp-kaarten (1842-1879) en de Vandermaelenkaarten (1846-1854) anderzijds kende het tracé van de Burgweg voorbij de Labeurhoek

een wijziging. Oostwaarts werd er een nieuw tracé aangelegd dat iets zuidelijker liep. De bocht in noordelijke richting lag iets verder oostwaarts.

Op Golf ter Hille werden tijdens opgravingen vóór de aanleg sporen van drie boerderijsites uit de 10-11de eeuw aangetroffen. In de 13de eeuw ontstond vermoedelijk het Hof ter Hille die in de 14de tot een walsite werd uitgebouwd. In de walgracht konden drie fases worden onderscheiden: 1300-1400 (2,3-2,5 m TAW), 1450-1600 (2,9-3,5 m TAW) en 1600-1800 (2,7-3,5 m TAW). In 1342 werd Hof ter Hille een uithof van de Duinenabdij. In de buurt liggen nog voormalige uithoven van de Duinenabdij, namelijk Ammanswalle, Labeure en Allaertshuizen.

Op ongeveer 2,2 km van het plangebied werden sporen aangetroffen van het vissersgehucht Nieuwe Yde. De archeologische lagen situeren zich er tussen de 8 en de 11 m TAW.

Net buiten het plangebied, op het kruispunt Nieuwpoortsteenweg-Kinderlaan, ligt het beschermde monument *De batterij WN Karthauserdünen*. Het zijn een tiental constructies die deel uit maakten van de Atlantikwall in WOII. Op de site zijn er ook een aantal bunkers uit WOI.

In de buurt van het plangebied ligt het landschapsrelict van de Duinen van Ter Yde, Hannecartbos en Oostvoorduin.

- Is er een archeologische site of is er ander archeologisch potentieel?
Niet voor zover we weten. Uit het assessmentrapport blijkt dat er zich in het plangebied eventuele laatmiddeleeuwse sporen en sporen uit WOI kunnen bevinden.
- Welke verstoringshistoriek kende het terrein? Zijn er indicaties voor een verstoring van eventuele archeologische lagen?
De aanleg van het bestaande wegdek en nutsleidingen heeft gezorgd voor een verstoring van 0,5 tot 1,2 m onder het maaiveld.

Er zijn geen indicaties voor de aanwezigheid van eventuele archeologische lagen of sites. Er werden geen vondstmeldingen gedaan bij vroegere werken.

- Zijn er landschappelijke factoren die een invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
De kans bestaat dat archeologische lagen met eventueel aanwezig erfgoed uit de late middeleeuwen en WOI werden verstoord bij vroegere werken zoals de aanleg van de nutsleidingen en vroegere wegeniswerken.
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
Het nieuw aan te leggen wegdek zal niet breder en dieper worden verstoord dan de bestaande weg. Door de aanleg van meerdere rioolleidingen zal op verschillende plaatsen dieper worden gegraven dan de huidige verstoring. Zo wordt er tussen de Hazebeekstraat en de Nieuwpoortsteenweg 91 plaatselijk tot 2,97 m TAW, tussen de Farasijnstraat en de Labeurhoek plaatselijk tot 2,58 m TAW, tussen de Labeurhoek en het kruispunt met de Kinderlaan, in de Labeurhoek en in het Zouavenpad tot een meter onder het maaiveld gegraven. Ten noorden van Karthuiserstraat 9 zal een bestaande greppel over een lengte van 25 m en 85 cm diep (6 m TAW) worden heruit gegraven.

2.3 Gemotiveerd advies

Er werd een bureauonderzoek uitgevoerd op basis bodemkundige, historische, archeologische en cartografische bronnen. Dit leverde volgende informatie op die van belang is voor de archeologische verwachting in het plangebied:

- De Nieuwpoortsteenweg volgt grotendeels het tracé van de oude Burgweg die de verbinding vormde tussen de steden Veurne en Nieuwpoort. Deze Burgweg gaat zeker terug tot de 11-12de eeuw en is misschien zelfs ouder. Zoals te zien op de Popp- en de Vandermaelenkaarten werd het tracé van de Burgweg gewijzigd oostwaarts van de Labeurhoek. Het huidige weg volgt dit aangepaste, zuidelijker tracé.
- Op Golf ter Hille werden tijdens opgravingen vóór de aanleg sporen van drie boerderijsites uit de 10-11de eeuw aangetroffen. In de 13de eeuw ontstond vermoedelijk het Hof ter Hille die in de 14de tot een walsite werd uitgebouwd. In 1342 werd Hof ter Hille een uithof van de Duinenabdij. In de buurt liggen nog voormalige uithoven van de Duinenabdij, namelijk Ammanswalle, Labeure en Allaertshuizen.
- De Labeurhoek, de Karthuiserstraat en het Zouavenpad staan reeds aangeduid op de Ferrariskaart.
- Het plangebied lag tijdens WOI op enkele kilometers van het front. In de buurt van het plangebied zijn er vier geregistreerde WO-relicten of bunkers uit de Eerste Wereldoorlog. Volgens het Plan Directeur voor de sector Nieuwpoort (1918) lag er een normaalspoor net ten zuiden van de Nieuwpoortsteenweg. Dit spoor is ook duidelijk te zien op verschillende luchtfoto's uit WOI. Tijdens de Eerste Wereldoorlog waren er zware batterijen opgesteld langs Bois Carré (ter hoogte van de huidige watertoren) en op de hoeves zoals Hof ter Hille en het Nonnenhof. Luchtfoto's tonen het kamp Ribaillet ten noorden van de Nieuwpoortsteenweg. Ten westen van de Karthuiserstraat staan barakken met een wirwar van sporen en paden. Het Zouavenpad of 'Piste de zouaves' werd tijdens WOI door het Franse leger aangelegd op een bestaande kerkenwegel.
- Net buiten het plangebied, op het kruispunt Nieuwpoortsteenweg-Kinderlaan, ligt *De batterij WN Karthauserdünen*. Dit beschermde monument bestaat uit een tiental constructies die deel uit maakten van de Atlantikwall in WOII. Er zijn op de site ook een aantal bunkers uit WOI.
- De aanleg van het bestaande wegdek en nutsleidingen heeft gezorgd voor een verstoring van 0,5 tot 1,2 m onder het maaiveld.

Omwille van deze redenen lijkt het potentieel op kenniswinst voor het plangebied eerder beperkt. Wanneer de archeologische verwachting afgewogen wordt ten opzichte van de potentiële kenniswinst is het niet nodig om verder archeologisch onderzoek te adviseren. Indien er toch archeologische resten aan het licht zouden komen, verwijzen we naar de meldingsplicht.

Op basis van bovenstaande argumenten mag worden geconcludeerd dat verder archeologisch onderzoek in het plangebied, zowel in de vorm van vooronderzoek zonder/met ingreep in de bodem als een archeologische opgraving, niet nodig is. Bijgevolg moet er geen programma van maatregelen voor verder archeologisch onderzoek worden opgesteld. We willen evenwel wijzen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologische sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed.¹

¹ artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit